

ANNELERİN ÖZGECİ SUÇ KORKUSUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ¹

EXAMINATION OF THE FACTORS AFFECTING MOTHERS' ALTRUISTIC FEAR OF CRIME

Ertuğrul TALU² Neslihan AVCI³

Başvuru Tarihi:29.11.2018 Yayına Kabul Tarihi:12.07.2019 DOI:10.21764/maeuefd.489750
(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu çalışmada annelerin özgeci suç korkusunu etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 2015 yılında Kırşehir il merkezinde ikamet eden 3-6 yaş çocuğa sahip 657 anne oluşturmuştur. Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada veriler araştırmacı tarafından geliştirilmiş 18 maddeden oluşan "Suç korkusu ölçeği" ile araştırmanın bağımsız değişkenlerine cevap oluşturmak amaçlı hazırlanmış "kişisel bilgi formu" ile toplanmıştır. Verilerin analizi sonucunda annenin özgeci suç korkusunu etkileyen faktörlerden; Annenin yaşı, eğitim düzeyi, sahip olduğu çocuk sayısı ve sahip olunan çocuğun yaş ve cinsiyeti, annenin yaşadığı mahalle ve semti güvenli bulma durumu, annenin kendisinin geçmiş suç mağduriyeti deneyimi yaşayıp yaşamama durumu gibi değişkenlerin istatistiki olarak anlamlı sonuçlar verdiği ($p < 0,05$) ve bu bağlamda annenin çocuğuna ilişkin algıladığı suç korkusu düzeyini etkilediği görülmüştür. Diğer yandan annenin kendisinin geçmişte yaşadığı suç türü değişkeninin ise istatistiki olarak anlamlı bir sonuç vermediği ($p > 0,05$) görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Anne, Suç korkusu, Özgeci suç korkusu, Suç korkusu ölçeği

Abstract: The aim of this study was to investigate the factors that affecting the mothers' altruistic fear. The sample of the study consisted of 657 mothers with 3-6 year old children who live in Kırşehir city center in Turkey in 2015. The research model of the study is a survey study. The data were collected with in 'Fear of Crime Scale' which is composed of 18 items developed by the researcher and "personal information form prepared to answer the independent variables of the study. Among the factors affecting mothers's altruistic fear; The age of mothers, education level, the number of children and the age and gender of the children, the status of the mothers and her neighborhood in terms of finding a secure place for her and the fact that the mothers herself has experienced past crime victimization experience showed statistically significant results ($p < 0,05$). and in this context, it was observed that it influenced the mothers's perceived fear of crime toward her children. On the other hand, it was observed that the variable the mothers's the type of crime she had experienced in the past did not show statistically significant a result ($p > 0.05$).

Keywords: Mother, Fear of crime, Altruistic fear of crime, Fear of crime scale

¹ Bu çalışma birinci yazarın, ikinci yazar danışmanlığında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yaptığı doktora tezinden üretilmiştir.

² Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul Talu, Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Kırşehir, etalu@ahievran.edu.tr. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3062-6130>

³ Prof. Dr. Neslihan AVCI, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Ankara, navci@gazi.edu.tr., ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7988-3923>

Giriş

Güvenlik ihtiyacı, geçmişten günümüze insanların en temel ihtiyaçlarından biri olarak varlığını sürdüren önemli bir ihtiyaçtır. Öyle ki, Maslow (1954), ihtiyaçlar hiyerarşisi sıralamasında, güvenlik ihtiyacını fiziksel ihtiyaçtan sonra gelen en önemli ihtiyaç olarak belirlemiştir. Bronfenbrenner (1979)'in ekolojik perspektif modeli bağlamında durumu değerlendirdiğimizde, şayet bir toplumda bireyler güvenlikleri konusunda bireysel endişeler taşıyorlarsa bu durum bir süre sonra bireyin etkileşimde olduğu tüm çevreyi etkisi altına alacak ve toplumsal bir güvensizlik hissine dönüşecektir.

Bunun sonucunda ise toplumda hızla yayılacak olan güvensizlik hisleri, giderek bireyler arasında tehlike ve korku enflasyonunun oluşumuna neden olacaktır. Bu durum ise toplumsal duyguların hasar görmesine yol açacaktır.

Tarhan (2005), toplumsal duyguların hasar görmesi durumunu “kötü dünya sendromu” kavramı ile açıklanmakta ve bu sendromun sonucunda ise insanların son dönemlerde dünyayı daha tehdit edici, kötülük ve tehlikelerle dolu bir yer olarak algılamaya başladıklarını ve bundan dolayı da gerçekte olduğundan daha fazla kendilerini güvende hissetmeme duygusu taşıdıklarını belirtmektedir.

Herhangi bir suç eyleminin gerek bireylerde gerekse toplumun genelinde yaratmış olduğu olumsuz sonuçlar, kimi zaman suç türünün kendisinden daha büyük boyutta olabilmektedir. Suçu yaratan eylem, gerçekleşip bitse bile ortaya çıkarmış olduğu etki devam edebilmektedir. Bu olumsuz etkilerin başında da suçtan endişe duyma, suça karşı verilen tepki yani suç korkusu gelmektedir (Kul, 2009).

Herhangi bir suça maruz kalma ya da diğer bir ifadeyle suç mağduriyeti korkusu olarak nitelendirilen bu korku, literatürde suç korkusu olarak da yer almaktadır (Çardak, 2011). Suç korkusu, bireylerin suç mağduriyeti konusunda algıladıkları savunmasız kalma hissi ile yakından ilişkili bireysel ve çevresel süreçlerin ortak bir ürünüdür (Wyant, 2008). Ferraro (1995, s.2) ise suç korkusunu; “bireylerin bir suça ya da suç ile ilişkili gördüğü sembollere karşı geliştirdiği, duygusal endişe veya korku tepkisi” olarak tanımlamaktadır.

Suç korkusu ya da suç mağduriyeti korkusu ile toplumdaki bireylerin çeşitli suçlara yönelik gösterdikleri tepkiler ifade edilmektedir. Pain'e (2000) göre ise suç korkusu; bireylerin tehdit altında, gözleri korkutulduğunda ya da zarara uğrayacaklarını düşündüklerinde gösterdikleri bir anksiyete durumudur. Suç korkusu, daha önce mağdur olan bireylerde olduğu gibi hiç mağdur

olmadığı halde, mağdur olabileceği endişesi taşıyan bireylerde de görülebilmektedir. Bu gibi durumlarda toplum, başkasının travmasını kolayca sahiplenebilmektedir (Göka, 2005).

Özgeci Korku (Altruistic Fear)

Bireylerin kişisel güvenlikleri için endişe ettikleri bilinen bir gerçektir. Bireyler aynı zamanda değer verdikleri diğer kişiler için de (çocuk, eş, akraba ve arkadaşlar) korku hissedebilirler. Bir bireyin yaşamındaki ve çevresindeki yakınlık bağı olan ve onlar için önem arz eden diğer bireyler için hissettiği suç korkusu, literatürde özgeci korku (altruistic fear) kavramıyla adlandırılmaktadır (Warr ve Ellison, 2000).

Yaşadığı çevreyi ve dünyayı tehlikelerle dolu ve güvensiz bir yer olarak algılayan bireyler, bazen bu durumu yaşamındaki önem verdiği diğer bireylere de yönelik bir tehdit olarak algılayabilmektedir.

Her ne kadar suç korkusu araştırmalarının tarihsel geçmişi incelendiğinde bu alandaki araştırmaların daha çok kişisel korku (kişinin kendi güvenliği için korku duyması) üzerinde yoğunlaştığı görülse de aslında bireylerin yaşamlarında önemli gördükleri diğer kişilere (çocuk, eş, akraba ve arkadaş) ilişkin hissettikleri güvenlik ve suç korkusu algılarının da önem arz ettiği görülmektedir. Başkaları için korku duyma diye de adlandırılan bu korku türü yapılan bazı çalışma sonuçlarına göre kişisel korkudan daha yaygın ve yoğun yaşanan bir korku türü olarak ortaya çıkmaktadır (Heber, 2009; Warr ve Ellison, 2000).

Hele de ebeveynler son yıllarda çocuklara yönelik işlenen suçlarda meydana gelen ciddi artışların etkisiyle çocuklarının güvenliği konusunda her geçen gün daha da çok korku duymaya başlamaktadır.

Bu bağlamda ebeveynler tarafından algılanan aile üyelerinin güvenliği için duyulan korku durumunun hem biyolojik hem de toplumsal bir alt yapısı vardır. Özellikle annelerin çocukları için algıladıkları özgeci suç korkusu, bazı araştırmacılar tarafından biyolojik bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeyi yapan araştırmacılar; aynı zamanda anne olmanın, yavrularını her tür tehlikeden uzak tutmanın ve onları korumanın adeta anneler için içgüdüsel bir davranış olduğunu belirtmektedirler. Hele de 0-6 yaş aralığında çocukları olan annelerin henüz tehlikeli durum algısının bu yaş aralığında çok gelişmediğini düşündükleri için çocuklarını tehlikelerden koruma ve uzak tutma konusunda daha çok kaygı yaşadıkları görülmektedir. Bunun dışında erkekler için de eş ve çocuklarının güvenliğini sağlamak; öncelikli toplumsal görev ve roller içinde yer almaktadır (Becker, 1981; Fehr ve Fischbacher, 2003).

Warr ve Ellison (2000) tarafından özgeci suç korkusunun, kadınlarda özellikle de anne olduklarında erkeklere göre daha yoğun şekilde yaşandığı, kadınların öncelikli olarak çocukları için daha sonra eşleri için suç korkusu hissettikleri, erkeklerin ise öncelikli olarak eşleriyle ilgili, daha sonra çocuklarıyla ilgili suç korkusu hissettikleri ifade edilmektedir.

Diğer yandan ebeveynlerin kız çocukları için algıladıkları korku erkek çocuklarına göre daha ileriki yaşlara kadar sürerken, erkek çocukları için genelde ergenlik döneminin bitişiyle, hissedilen suç korkusunun da azaldığı da ifade edilmiştir (Tulloch, 2004).

Yine aile üyeleri için ebeveynlerin hissetmiş oldukları suç korkusu algılarında, çocukların cinsiyet ve yaşlarının, sahip olunan çocuk sayısının etkili olduğunu ve bu etkinin suç türlerine ve ailenin algıladığı mağduriyet risk algılarına göre çeşitli farklılıklar gösterebileceği belirtilmektedir (Gilchrist, Bannister, Ditton ve Farrall, 1998; Warr, 1985).

Bu farklılıkların oluşmasındaki diğer bir etkinin ise hane halkı arasındaki sosyometrik unsurlardan kaynaklandığı belirtilmektedir. Diğer bir deyişle aynı evde yaşayan kişi sayısının, kişilerin yaş ve cinsiyetlerinin, ev halkı arasındaki yakınlık ve sevgi bağlarının, ilişki biçimleri durumunun özgeci korkunun yön ve şiddetinin tayininde önemli bir ayarlayıcı olacağı ifade edilmektedir (Warr ve Ellison, 2000).

Bunun dışında aile üyelerinin geçmiş mağduriyet deneyimleri de ebeveynlerin algıladıkları özgeci korku düzeylerinin artışında etkili olabilmektedir. Ayrıca suça ilişkin algılanan çevresel ve mekansal risk ve tehlike öngörülerini de ebeveynlerin suç korkusu algısı üzerinde etkili olabilmektedir (Drakulich, 2012; Mc Grath, 2011; Swaray, 2007; Stafford ve Galle, 1984; Rountree, 1998; Russo, Michele ve Alessio, 2011). Tüm bunların sonucunda ebeveynlerin çocukları için algıladıkları suç korkusu nedeniyle onları koruyucu bir takım tedbirlere yöneldikleri, fakat bu tedbirlerin ise daha çok çocuklar için kısıtlayıcı, sokağa yalnız çıkarmamak, gece dışarı çıkmasına izin vermemek, dışarıda oyun oynaması ya da arkadaşlarıyla gezmesini kısıtlamak gibi bir dizi davranışlardan oluştuğu görülmektedir (Coleman, 1990; Sampson, Raudenbush ve Earl, 1997).

Sonuç olarak ebeveynlerin çocukları için algıladıkları suç korkusunun; çocuklarının fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimleri üzerinde olumsuz etkileri olacağı pedagojik anlamda bilinen bir gerçektir. Bu bağlamda ebeveynler tarafından çocuklarının güvenliğine yönelik hissedilen suç korkularının, hangi faktörlerden etkilendiğini bilmek ve suç korkusuna ilişkin algıların oluşmasına yol açan etmenleri ortaya koymak; bu konuda gerekli tedbirlerin alınabilmesi ve gerek bireysel gerekse toplumsal bilinçlenmenin oluşabilmesi açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmanın, suç korkusu

konusunda anneler üzerinde yapılmış ve dolayısıyla özgeci suç korkusunu inceleyen ulusal düzeyde ki ilk çalışmalardan biri olma özelliği ile literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı annelerin çocuklarına yönelik özgeci suç korkusuna etki eden faktörleri incelemektir.

Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Annenin çocuğuna ilişkin algıladığı suç korkusu, demografik özelliklere (annenin yaşı, eğitim düzeyi, sahip olduğu çocuk sayısı, çocuğun yaşı ve çocuğun cinsiyetine) göre farklılaşmakta mıdır?
2. Annenin çocuğuna ilişkin algıladığı suç korkusu, oturdukları mahalleyi/semti güvenli bulma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
3. Annenin çocuğuna ilişkin algıladığı suç korkusu, kendisinin geçmişte suç mağduriyeti deneyimi yaşamış olmasına göre farklılaşmakta mıdır?
4. Annenin çocuğuna ilişkin algıladığı suç korkusu, kendisinin geçmişte yaşadığı suç mağduriyeti türüne göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Bu araştırmada var olan bir durumunun betimlenmesi amaçlandığından araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Ayrıca bu araştırma genel tarama modelinin türlerinden olan ilişkisel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Kırşehir il merkezinde, 2015 yılında ikamet eden 3-6 yaş çocuğa sahip 657 anne oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunun oluşturulmasında ise uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminde evrendeki tüm birimler, örneğe seçilmek için eşit ve bağımsız bir şansa sahiptir. Diğer bir deyişle tüm bireylerin seçilme olasılığı aynıdır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008, s.74).

Araştırmaya Katılan Annelerin Demografik Özellikleri

Çalışmanın örneklem grubuna ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.
Çalışmanın Örneklem Grubunun Demografik Dağılımı

Demografik Özellikler	n	%	
Annenin Yaşı	20-29 arası	197	30,0
	30-39 arası	375	57,1
	40-49 arası	85	12,9
Annenin Eğitim durumu	Okur-yazar değil	8	1,2
	İlkokul mezunu	115	17,5
	Ortaokul mezunu	80	12,2
	Lise mezunu	207	31,5
	Ön lisans ve Lisans	213	32,4
	Lisans Üstü	34	5,2
Çocuk sayısı	1 çocuk	163	24,8
	2 çocuk	349	53,1
	3 ve daha fazla	145	22,1
1.çocuğun cinsiyeti	Erkek	318	48,6
	Kız	336	51,4
2.çocuğun cinsiyeti	Erkek	223	45,1
	Kız	271	54,9
3.çocuğun cinsiyeti	Erkek	70	48,6
	Kız	74	51,4
1.çocuğun yaşı	0-2 yaş	3	,5
	3-6 yaş	331	50,4
	7-10 yaş	143	21,8
	11-15 yaş	113	17,2
	16 yaş ve üstü	67	10,2
2.çocuğun yaşı	0-2 yaş	43	8,6
	3-6 yaş	304	61,0
	7-10 yaş	47	9,4
	11-15 yaş	95	19,1
	16 yaş ve üstü	9	1,8
3.çocuğun yaşı	0-2 yaş	23	16,0
	3-6 yaş	100	69,4
	7-10 yaş	5	3,5
	11-15 yaş	0	0,0
	16 yaş ve üstü	16	11,1

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler araştırmacı tarafından geliştirilmiş “Suç Korkusu Ölçeği” ile araştırmanın bağımsız değişkenlerine cevap oluşturmak amaçlı hazırlanmış “Kişisel Bilgi Formu” ile toplanmıştır.

Hazırlanan kişisel bilgi formunda annenin yaş, eğitim durumu, sahip olduğu çocuk sayısı, çocuklarının cinsiyeti, oturulan mahalleyi/semti güvenli bulma durumu, annenin geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalma durumu ve annenin geçmişte maruz kaldığı suç türlerine ilişkin sorulara yer verilmiştir.

Suç korkusu ölçeği 3-6 yaş arasında çocuğa sahip annelerin suç kokusunu belirlemek amacıyla geliştirilmiş, 18 maddeden oluşan 5’li likert tipi bir ölçektir. Suç korkusu puanı her bir maddeye verilen cevabın sayısal olarak toplanması ile edilmektedir. Buna göre ölçekte suç korkusu puanı azaldıkça suç korkusu artmaktadır. Ölçeğin yapı geçerliğini ortaya koymak amacıyla iki ayrı çalışma grubunda açımlayıcı faktör analizi (temel bileşenler analizi) yapılmıştır. Tek faktörlü olan ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerleri .41 ile .80 arasında değişmektedir. Ölçeğin 18 maddeden oluşan tek faktörlü yapısının açıkladığı toplam varyansı %45.71’dir. Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik Cronbach alfa katsayısı birinci çalışma grubunda .94, ikinci çalışma grubunda .92 dir. Ayrıca ölçek maddelerinin test-tekrar test analizi için Spearman sıra farkları korelasyon katsayısı hesaplanmış ve 30 kişilik anne grubuna, 14-21 gün arayla ölçek iki kez uygulanmıştır. Ön uygulamada ölçeğe katılım düzeyleri $\bar{x}$ sı 1,07 ile 2,83 arasında; son uygulamada ise özgeci suç korkusu ölçeğine katılım düzeyleri $\bar{x}$ sı 1,07 ile 2,80 arasında değişmiştir. Bonferroni düzeltmesi yapıldıktan sonra, yapılan korelasyon testi sonuçlarına göre tüm maddeler için ön test değerleri ile son test değerleri arasında çok güçlü ilişki bulunmuştur. Buna göre seçilen maddelerin tümü özgeci suç korkusunu ölçmek için güvenilir maddelerdir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde katılımcı annelerin suç korkusu ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları, demografik değişkenlerde ikili grupların (cinsiyet vb.) karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t testi, üç ve daha fazla grupların (yaş vb.) karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA) ve Welch testi kullanılmıştır. Ayrıca anlamlı farklılıkların tespit edildiği boyutlarda, farklılığın hangi gruplar lehine olduğunu tespit etmek amacıyla Tukey HSD testi kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS 21.0 programı ile yapılmış ve hata payı .05 olarak benimsenmiştir.

Bulgular

Annelerin suç korkusunun incelendiği bu çalışmada öncelikle annelerin demografik özelliklerine dayalı olarak suç korkularının nasıl değiştiği araştırılmış ve bu bulgular aşağıda açıklanmıştır.

1.Özgeci Suç Korkusunun Annenin Yaşına Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin yaş gruplarının özgeci suç korkusu puan, ortalama ve standart sapmaları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.

Yaş Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

Yaş	N	$\bar{x}$	ss
20-29 arası	197	27,84	10,00
30-39 arası	375	28,87	11,62
40-49 arası	85	32,04	14,09

Araştırmaya katılan 20-29 yaş aralığında olanların annelerin özgeci suç korkusu puanları $\bar{x}$ ’sı 27,84±10,00; 30-39 yaş aralığında olanların 28,87±11,62 ve 40-49 yaş aralığında olanların 32,04±14,09’dur. Grupların puan ortalamaları arasındaki gözlenen bu farklılıkların istatistiksel olarak önemli olup olmadığını test etmek amacıyla verilere tek yönlü varyans analizi uygulanmış, sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3.

Yaş Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Gruplar Arası	1052,837	2	526,419	3,969	,019*
Gruplar İçi (Hata)	86733,613	654	132,620		
Toplam	87786,451	656			

*p<0,05

Farklı yaş grupları için yapılan ANOVA testine göre yaş grupları arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($F_{2,654}=3,969$; $p<0,05$).

Tablo 4.
Ortalamaların Eşitliği “Sağlam” Testi

	F	sd1	sd2	P
Welch	3,131	2	212,504	,046*

*p<0,05

Tablo 4’de görüldüğü gibi, tek yönlü-varyans analizi temel etkisi, annelerin tüm yaş gruplarında özgeci suç korkusu puan ortalamalarının istatistiksel bakımdan aynı olmadığını göstermektedir (*Welch’s* $F_{(2, 212.504)} = 3,131, p < 0,05$).

Varyansın kaynağını saptamak amacı ile yapılan post-hoc testi sonucu Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5.
Yaş Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tukey-HSD Testi İle İkili Karşılaştırılması

(I) Yaş Aralığı	(J) Yaş Aralığı	$\bar{x}_{i-j}$	sh	p
20-29 arası	30-39 arası	-1,027	1,013	,569
20-29 arası	40-49 arası	-4,193	1,494	,014
30-39 arası	40-49 arası	-3,166	1,383	,058

Yapılan ikili karşılaştırma testi sonuçlarına göre, 20-29 yaş grubundaki anneler ile 40-49 yaş grubundaki anneler arasında özgeci suç korkusu puanı açısından anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre, özgeci suç korkusu annenin yaşına bağlı olarak değişmektedir ve 20-29 yaş arasındaki annelerin özgeci suç korkuları ($\bar{x} = 27,84$), 40-49 yaş arasındaki annelerin özgeci suç korkularından ($\bar{x} = 32,04$) daha yüksektir.

2.Özgeci Suç Korkusunun Annenin Eğitim Düzeyine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin eğitim gruplarına göre özgeci suç korkuları puan, ortalama ve standart sapmaları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6.

Eğitim Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	ss
Okur-yazar değil	8	24,13	5,49
İlkokul mezunu	115	31,50	14,67
Ortaokul mezunu	80	28,14	13,58
Lise mezunu	207	27,09	9,47
Ön lisans ve Lisans	213	30,00	11,07
Lisans Üstü	34	28,50	7,87

Araştırmaya katılan annelerden okur-yazar olmayanların suç korkusu puanı $\bar{x}$ 'si 24,13±5,49; ilkökul mezunu olanların 31,50±14,67; ortaokul mezunu olanların 28,14±13,58; lise mezunu olanların 27,09±9,47; ön lisans ve lisans mezunu olanların 30,00±11,07 ve lisansüstü mezunu olanların 28,50±7,87'dir. Grupların puan ortalamaları arasındaki gözlenen bu farklılıkların istatistiksel olarak önemli olup olmadığını test etmek amacıyla verilere tek yönlü varyans analizi uygulanmış, sonuçlar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7.

Eğitim Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	1951,410	5	390,282	2,960	,012*
Gruplar İçi	85835,040	651	131,851		
Toplam	87786,451	656			

*p<0,05

Eğitim durumu farklı olan gruplar için yapılan ANOVA testine göre eğitim durumu farklı olan gruplar arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($F_{5,651}=2,960$; $p<0,05$).

Tablo 8.
Ortalamaların Eşitliği “Sağlam” Testi

	F	sd1	sd2	P
Welch	3,552	5	65,850	,007*

* $p < 0,05$

Tablo 8’de görüldüğü gibi, tek yönlü-varyans analizi temel etkisi, annelerin tüm eğitim gruplarında özgeci suç korkusu puan ortalamalarının istatistiksel bakımdan aynı olmadığını göstermektedir (*Welch’s* $F_{(5, 65.850)} = 3,552, p < 0,05$).

Varyansın kaynağını saptamak amacı ile yapılan post-hoc testi sonucu Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9.
Eğitim Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tukey-HSD Testi İle İkili Karşılaştırılması

(I) Eğitim durumunuz	(J) Eğitim durumunuz	$\bar{x}_{i-j}$	sh	p
Okur-yazar değil	İlkokul mezunu	-7,379	4,199	,494
Okur-yazar değil	Ortaokul mezunu	-4,013	4,258	,935
Okur-yazar değil	Lise mezunu	-2,962	4,137	,980
Okur-yazar değil	Ön lisans ve Lisans	-5,880	4,135	,714
Okur-yazar değil	Lisans Üstü	-4,375	4,512	,927
İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	3,367	1,672	,335
İlkokul mezunu	Lise mezunu	4,417	1,335	,013
İlkokul mezunu	Ön lisans ve Lisans	1,500	1,329	,869
İlkokul mezunu	Lisans Üstü	3,004	2,242	,762
Ortaokul mezunu	Lise mezunu	1,051	1,512	,982
Ortaokul mezunu	Ön lisans ve Lisans	-1,867	1,506	,817
Ortaokul mezunu	Lisans Üstü	-0,363	2,351	1,000
Lise mezunu	Ön lisans ve Lisans	-2,918	1,121	,098
Lise mezunu	Lisans Üstü	-1,413	2,125	,986
Ön lisans ve Lisans	Lisans Üstü	1,505	2,121	,981

Yapılan ikili karşılaştırma sonuçlarına göre, ilkokul mezunu olan annelerin özgeci suç korkuları (ort= 31,50), lise mezunu annelerin özgeci suç korkularından (ort= 27,09) daha düşüktür. Diğer bir

deyişle ilkokul mezunu olan annelerde özgeci suç korkusu düşük seviyede görülürken, eğitim düzeyleri lise seviyesinde olan annelerde özgeci suç korkusu artış göstermektedir. Diğer gruplar arasında ise istatistiksel bakımdan önemli bir farklılık bulunmamıştır.

3. Özgeci Suç Korkusunun Annelerin Birinci Çocuğunun Yaşı ve Cinsiyetine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin birinci çocuğunun cinsiyet ve yaş gruplarına göre özgeci suç korkusu puan, ortalama ve standart sapmaları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10.

Birinci Çocuğunun Yaşı ve Cinsiyeti Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

		n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	Sd	p
Birinci çocuğun cinsiyeti	Erkek	318	29,44	11,89	1,899	,169	0,930	652	,353
	Kız	336	28,60	11,28					
İkinci çocuğun yaşı	3-6 yaş	331	27,34	9,10	41,979	,000	-3,677	492	,000*
	Diğer	326	30,63	13,43					

*p<0,05

Yapılan homojenlik testine göre birinci çocuğun cinsiyet değişkeninde varyanslar homojenken yaş değişkeninde varyanslar homojen değildir. Annelerin birinci çocuğunun yaş ve cinsiyet grupları için yapılan t testine göre cinsiyetler arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmazken (t=0,930; sd=652; p>0,05), yaş grupları arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. (t=-3,677; sd=492; p<0,05) ve 3-6 yaş grubundaki çocukların annelerinin özgeci suç korkusu diğer yaş gruplarına göre daha yüksektir. Buna göre, özgeci suç korkusu annelerin birinci çocuğunun cinsiyetine bağlı olarak değişiklik göstermemekte, yaşına bağlı olarak değişiklik göstermektedir.

4. Özgeci Suç Korkusunun Annelerin İkinci Çocuğunun Yaşı ve Cinsiyetine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin ikinci çocuğunun cinsiyet ve yaş gruplarına göre özgeci suç korkusu puan, ortalama ve standart sapmaları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11.

İkinci Çocuğunun Yaşı ve Cinsiyeti Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

		n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
İkinci çocuğun cinsiyeti	Erkek	223	30,64	14,20	13,606	,000	2,218	492	,027*
	Kız	271	28,08	10,82					
İkinci çocuğun yaşı	3-6 yaş	304	29,39	12,37	,001	,982	0,267	496	,790
	Diğer	194	29,08	12,94					

*p<0,05

Yapılan homojenlik testine göre ikinci çocuğun cinsiyet değişkeninde varyanslar homojen değilken yaş değişkeninde varyanslar homojendir. Annelerin ikinci çocuğunun yaş ve cinsiyet grupları için yapılan t testine göre yaş grupları arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmazken (t=0,267; sd=496; p>0,05), cinsiyet grupları arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (t=2,218; sd=492; p<0,05) ve ikinci çocukları kız olan annelerin suç korkusu daha yüksektir. Buna göre, özgeci suç korkusu annelerin ikinci çocuğunun yaşına bağlı olarak değişiklik göstermemekte; cinsiyetine bağlı olarak değişiklik göstermektedir.

5. Özgeci Suç Korkusunun Annelerin Üçüncü Çocuğunun Yaşı ve Cinsiyetine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin üçüncü çocuğunun cinsiyet ve yaş gruplarına göre özgeci suç korkusu puan.,ortalama ve standart sapmaları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12.

Üçüncü Çocuğunun Yaşı ve Cinsiyeti Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

		n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Üçüncü çocuğun cinsiyeti	Erkek	70	30,07	14,54	3,834	,052	0,330	142	,742
	Kız	74	29,36	10,97					
Üçüncü çocuğun yaşı	3-6 yaş	100	30,58	12,72	2,345	,128	1,553	142	,123
	Diğer	44	27,07	11,99					

Yapılan homojenlik testine göre üçüncü çocuğun cinsiyet ve yaş değişkenlerinde varyanslar homojendir. Annelerin üçüncü çocuğunun yaş ve cinsiyet grupları için yapılan t testine göre

cinsiyet grupları arasında ($t=0,330$; $sd=142$; $p>0,05$) ve yaş grupları arasında ($t=1,553$; $sd=142$; $p>0,05$) özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Buna göre, annelerin özgeci suç korkusu üçüncü çocuğunun yaşı ve cinsiyetine bağlı olarak değişiklik göstermemektedir.

6. Özgeci Suç Korkusunun Oturulan Mahallesi/Semti Güvenli Bulma Durumuna Göre Değişiklik Göstermesi Durumuna İlişkin Bulgular

Annelerin oturduğu mahallesi/semti güvenli bulma durumuna ilişkin özgeci suç korkusu puan ortalaması ve standart sapmaları Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13.

Oturduğu Mahallesi/Semti Güvenli Bulup Bulmama Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

Oturduğunuz mahallesi/semti güvenli buluyor musunuz?	n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Evet	587	29,42	11,88	14,639	0,000	4,194	653	0,000*
Hayır	68	25,10	7,45					

* $p<0,05$

Yapılan homojenlik testine göre oturulan mahallesi/semti güvenli bulma değişkeninde varyanslar homojen değildir. Oturduğu mahallesi/semti güvenli bulup bulmama durumu farklı olan gruplar için yapılan t testine göre mahallesi/semti güvenli bulanlar ile güvenli bulmayanlar arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($t=4,194$; $sd=653$; $p<0,05$) ve oturduğu mahallesi/semti güvenli bulmayan annelerin özgeci suç korkusu puanları daha düşüktür. Buna göre, annelerin özgeci suç korkusu oturulan mahallesi/semti güvenli bulma durumuna bağlı olarak değişiklik göstermektedir ve oturduğu mahallesi/semti güvenli bulmayanların özgeci suç korkuları daha fazladır.

7. Özgeci Suç Korkusunun Annenin Geçmişte Herhangi Bir Suç Olayına Maruz Kalma Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalma durumuna ilişkin özgeci suç korkuları puan, ortalama ve standart sapmaları Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14.

Annenin Geçmişte Herhangi Bir Suç Olayına Maruz Kalıp Kalmama Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

Geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kaldınız mı?	n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Evet	30	24,67	4,82	10,998	0,001	-4,534	650	0,000*
Hayır	622	29,20	11,78					

*p<0,05

Örnekleme grubundaki annelerin özgeci suç korkusunun geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalma durumuna göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 14’de yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre annenin geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalma durumu değişkeninde varyanslar homojen değildir. Geçmişte herhangi bir suça maruz kalma durumu farklı anneler için yapılan t testine geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalanlar ile kalmayanlar arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (t=-4,534; sd=650; p<0,05) ve geçmişte suça maruz kalan annelerin özgeci suç korkusu puanları daha düşüktür. Buna göre, özgeci suç korkusu annenin geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalma durumuna bağlı olarak değişiklik göstermektedir ve geçmişte suça maruz kalan annelerin özgeci suç korkuları daha fazladır.

8. Özgeci Suç Korkusunun Annenin Geçmişte Maruz Kaldığı Suç Türüne Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin geçmişte maruz kaldığı suç türü ile özgeci suç korkuları puanı, ortalama ve standart sapmaları Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15.

Annenin Geçmişte Maruz Kaldığı Suç Türü Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

Annenin maruz kaldığı suç türü	n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	Sd	p
Fiziksel şiddet	19	24,21	5,68	1,400	0,247	-0,336	26	0,739
Cinsel şiddet	9	24,89	2,85					

Örnekleme grubundaki annelerin özgeci suç korkusu puanınının geçmişte maruz kaldığı suç türüne göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 14’de yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre annenin geçmişte maruz kaldığı suç olayı değişkeninde varyanslar homojendir. T testine göre, fiziksel şiddete maruz kalanlar ile cinsel şiddete maruz kalanların sıra $\bar{x}$ ’ları arasında istatistiksel

bakımdan önemli farklılık bulunmamaktadır ($t=-0,336$; $sd=26$; $p>0,05$). Buna göre, özgeci suç korkusu annenin geçmişte maruz kaldığı suç türüne bağlı olarak değişiklik göstermemektedir.

Tartışma –Sonuç ve Öneriler

Yaş – Özgeci Suç Korkusu İlişkisi

Bu araştırmada annenin yaşı ile çocuğuna ilişkin algıladığı özgeci suç korkusu arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Buna göre annenin yaşı arttıkça suç korkusu azalmaktadır. Bu bulgu, literatürün yaş ve suç korkusu arasında negatif bir ilişki olduğunu ifade eden bir kısım araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Heber (2009) tarafından "Suça Karşı Özgeci Korku Üzerine" adlı araştırma da suç korkusunun yeni çocuk sahibi olmuş genç katılımcılarda yaşlı katılımcılara göre daha yüksek oranda olduğu tespit edilmiştir. Yine ülkemizde Dolu (2011), Uludağ ve Karakuş (2012) tarafından yapılan suç korkusuna ilişkin iki farklı araştırmalarda ise katılımcıların yaşları arttıkça suç korkularında azalma olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen annenin yaşı arttıkça suç korkusunun azalması bulgusunu annenin yaşa bağlı çocuk yetiştirme deneyiminin yaşla birlikte daha çok artması ve risklere karşı çocuklarını korumada ve tedbir almada kendilerini daha yeterli görmeleri sonucunun bir yansıması şeklinde açıklanabilir.

Eğitim- Özgeci Suç Korkusu İlişkisi

Araştırmada annelerin eğitim düzeylerinin çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkularına etkisinin suç korkusu arasında istatistiki olarak anlamlı ilişkiler olduğu özellikle ilkökul mezunu olan annelerin, lise mezunu annelere göre suç korkularının daha düşük olduğu, diğer eğitim seviyelerinde ise istatistiki olarak önemli farklılıkların olmadığı tespit edilmiştir.

Bu sonuç konuyla ilgili literatürdeki bir kısım çalışmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Çünkü literatür incelediğinde kişilerin eğitim düzeyleri ve hissedilen suç korkusu arasında birbirinden farklı sonuçların olduğu görülmektedir. Örneğin Irmak ve Balkanoğlu (2013) tarafından "ABD'deki Suç Korkusunun Sosyo-Demografik Analizi" adlı çalışmada ise eğitim düzeyinin suç korkusu üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Yine Gaziarifoğlu (2009), Kul (2009) ve Çardak (2011) tarafından yapılan çalışmalarda farklı eğitim düzeylerinden insanların suç korkusuna karşı tutumlarında anlamlı çok dikkate değer farklılıkların bulunmadığı tespit edilmiştir.

Diğer yandan Warr (1990), Hale, Pack ve Salked (1994) ve Ferraro (1995) tarafından yapılan farklı çalışmalarda eğitim düzeyi arttıkça suç korkunun azaldığı tespit edilmiştir. Ülkemizde ise Uludağ

ve Dolu (2011) tarafından gerçekleştirilen “Türkiye Ulusal Suç Korkusu” ve Karakuş (2012) tarafından gerçekleştirilen “Suç Korkusunun Sosyolojik Belirleyenleri” adlı her iki araştırmada katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça suç korkunun da artış gösterdiği tespit edilmiştir.

Annenin Sahip Olduğu Çocuk Sayısı, Yaşı ve Cinsiyeti ile Özgeci Suç Korkusu Arasındaki İlişki

Araştırmada annelerin sahip oldukları çocuk sayıları ile algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar bulunmazken, Çocuğun yaşında ise 3-6 yaş arasında çocuğa sahip annelerde diğer yaş gruplarına göre istatistiki olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Buna göre 3-6 yaş çocuğa sahip annelerdeki özgeci suç korkusu düzeyinin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Yine çocuğun cinsiyetine göre eğer tek çocuksa bu çocuğun cinsiyetinin kız yada erkek olması algılanan suç korkusu düzeyinde istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşturmamış fakat çocuk sayısı ikiye çıktığında ise cinsiyete yönelik anlamlı farklılık görülmeye başlanmıştır. Özellikle de kız çocuklarına sahip annelerde erkek çocuklara oranla suç korkusu düzeyinin daha yüksek düzeyde görüldüğü tespit edilmiştir. Bu durum Warr ve Ellison (2000) ile Tulloch (2004) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Diğer yandan üç çocuğa sahip olan annelerde hem çocuklarının yaşına ilişkin hem de cinsiyetlerine ilişkin algılanan özgeci suç korkusunda anlamlı bir farklılık çıkmamıştır. Bu da Gilchrist vd. (1998), Warr (1985), Warr ve Ellison (2000) tarafından yapılan ve özellikle hane halkı arasındaki sosyometrik unsurların, diğer bir deyişle aynı evde yaşayan kişi sayısının, kişilerin yaş ve cinsiyetlerinin, ev halkı arasındaki yakınlık ve sevgi bağlarının, ilişki biçimlerinin, ebeveynlerdeki korkunun yön ve şiddetinin tayininde önemli bir ayarlayıcı olduğunu ifade eden araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Yaşanılan Mahalleyi / Semti Güvenli Bulma-Özgeci Suç Korkusu İlişkisi

Araştırmada yaşadıkları mahalleyi/semti güvenli bulma durumu ile annelerin çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Anneler oturdukları mahalleyi/semti güvenli bulmadıklarında bu kendilerine ve çocuklarına ilişkin algıladıkları suç korkularında olumsuz bir etki yaparak korku düzeylerinde artışa neden olmaktadır. Bu sonuç konuyla ilgili literatürle de benzerlik göstermektedir. Drakulich (2005) tarafından “Kendisi veya Ailesi İçin Korku? Özgeci Korkunun Nedenleri ve Tepkiler” konulu Amerika da gerçekleştirilen bir çalışmada katılımcılardan yaşadıkları bölgeyi güvenli bulmayanların kendileri ve aile yakınları için daha çok suç korkusu yaşadıkları tespit edilmiştir. Ülkemizde ise İhsan Bal’ın proje koordinatörlüğünde Uluslararası Strateji Araştırma Kurumu (USAK) tarafından Haziran

2007- Mayıs 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilen” İstanbul Kent Güvenliği Araştırması” kapsamında katılımcılardan oturdukları mahalleyi ve yaşadıkları kenti güvenli bulmadıklarını beyan edenlerin güvenli bulanlara oranla daha fazla suç korkusu yaşadıkları tespit edilmiştir.

Annenin Kendisinin Yaşamış Olduğu Geçmiş Mağduriyet Deneyimi ve Suç Türlerinin Özgeci Suç Korkusu İle İlişkisi

Araştırmada annelerin geçmişte mağduriyet deneyimi yaşamış olması ile algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre geçmişte mağduriyet deneyimi yaşamış annelerde özgeci suç korkusu düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırma da annenin geçmişte yaşadığı suç türünün çocuğu için algıladığı özgeci suç korkusu üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir ilişkisinin varlığına rastlanılamamıştır. Bu sonuç konuyla ilgili literatürle de benzerlik göstermektedir (Clemente ve Kleiman, 1977; Grabosky, 1995; Skogan, 1990; Parker ve Ray, 1990; Rountree, 1998; Oc ve Tiesdell, 1997; Torrente, 2008; Truman, 20005 ve Warr, 2000) tarafından yapılan araştırmalarda geçmişte yaşanmış bir suç mağduriyeti deneyiminin suç korkusu üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Ülkemizde ise Gaziarifoğlu (2009) tarafından gerçekleştirilen “Suç Mağduriyeti Korkusu ve Algılanan Suç Mağduriyeti Riskinin Değerlendirilmesi,” adlı çalışmada çocuğu ya da bir yakının başına gelen mala veya şahsa karşı yaşanmış bir suç mağduriyeti deneyiminin suç korkusu üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma da geçmiş mağduriyet deneyimi yaşama ile suç korkusu arasında ortaya çıkan bu pozitif ilişkinin varlığının açıklanmasına yönelik olarak da; suça maruz kalma gibi olaylar insanların belleklerinde derin ve telafisi zor izler bırakmaktadır. Bu bağlamda da annelerin kendi yaşadıkları geçmiş mağduriyet deneyimlerinin onların zihinlerinde olumsuz ve travmatik bir korku algısı oluşturduğu ve bunun da şimdiki suç korkularına yönelik algılarına olumsuz bir yansıma yaptığı söylenebilir.

Sonuç olarak suç korkusu Türkiye’de çok fazla dikkate alınmayan ve gerekli önemin gösterilmediği bir konudur. Şimdiye kadar bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde ağırlıklı olarak suç önleme yöntemleri kapsamında ve çoğunlukla sosyoloji ve kriminoloji alanında gerçekleştirilmiş çalışmalardan oluştuğu görülmektedir. Hâlbuki suç korkusunun yol açtığı etkileri nedeniyle sosyal-psikolojik bir alanı da ilgilendirdiği bilinmektedir.

Bu bağlamda suç korkusuna neden olan etkileri araştırmak; gerek bireysel gerekse de toplumsal yaşam ve düzen noktasında oldukça önemli bir çaba olacaktır. İşte bu çalışma; suç korkusunu etkileyen nedenleri inceleyen, özellikle de kişilerin algıladıkları bireysel korkularının dışında çocukları için algıladıkları suça ilişkin korkularını ölçmeyi amaçlayan bir çalışmadır.

Bir toplumda yaşanan suç korkusu en genel manada insanların yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkilemekte insanlarda güvensizliğe, endişeye, yabancılaşma ve çeşitli psikolojik problemlere neden olabilmektedir. Suç korkusu yüzünden insanlar arası ilişkiler zayıflamakta, karşılıklı güven zedelenmekte, toplumsal huzur ve barış yara almakta ve kişilerin günlük rutinleri alt üst olabilmektedir. Hele de ebeveynlerin çocukları için algıladıkları suç korkusu; çocuklarının fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

İşte bu sebeple suç korkusunun üzerinde durulması gereken önemli bir konu olduğu düşünülmektedir.

Bir toplumda bireylerin huzurlu ve güvenli yaşayabilmesi için, suç oranlarının azaltılmasının yanı sıra bireylerin genel olarak suç korkusunun da ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Bu bağlamda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir;

Suç korkusuyla başa çıkabilmek için suçla mücadele çalışmalarının suç korkusunun bireysel ve toplumsal yansımaları dikkate alınarak yerine getirilmesi şarttır. Bu nedenle, öncelikle suç korkusuna neden olan bireysel, fiziksel, sosyal, politik ve ekonomik faktörlerin ortaya çıkarılması, daha sonra da elde edilen bulgular ışığında müdahale ve hareket stratejilerinin belirlenmesi gerekmektedir. Buna göre güvenlik ve suçla mücadele politikaları bilimsel araştırma sonuçlarına göre oluşturulmalı ve atılması gereken adımlar bilimsel veriler çerçevesinde şekillendirilmelidir.

Televizyonlarda yayınlanan kamu spotu programları kapsamında özellikle aileleri çocuk güvenliği konusunda bilgilendirici yayınlara yer verilmelidir.

İllerde yerel yönetimlerin bünyesinde yoğun suç korkusu yaşayan ya da bir suçun mağduru olmuş ailelere psikolojik destek hizmeti verecek danışma merkezleri kurulmalıdır.

Okullarda idareci ve öğretmenlere yönelik suç korkusuna ilişkin bilgilendirici ve bilinçlendirici seminer, konferans ve çeşitli eğitim programları düzenlenmelidir.

Ailelere yönelik suç korkusu, çocuk güvenliği, güvenli yaşam vb. konularda çeşitli eğitim programları ve etkinlikler düzenlenmelidir. Ayrıca ebeveyn eğitimi programlarına ailelerin çocuklarına ilişkin suç korkularını gözden geçiren “ suç korkusu” ve “güvenli yaşam” üniteleri eklenmelidir.

Bu çalışma, suç korkusu konusunda anneler üzerinde yapılmış ve 3-6 yaş çocuğa sahip olan anneler ile sınırladılmış bir çalışmadır. Bundan böyle yapılacak çalışmalarda daha üst yaş gruplarındaki çocuğa sahip anneler ile annelerin dışında babalarında suç korkusu düzeylerinin incelenmesine yönelik farklı çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Kaynakça

- Bal, İ.(2011). *İstanbul Kent Güvenliği*. Uluslararası Strateji Araştırma Kurumu Yayınları.
- Becker, G. S. (1981). *A Treatise on the Family*. Cambridge, MA: Harvard University Press
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Büyüköztürk, Ş. Çakmak, E. K. Akgün, Ö. A. Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (1. Basım), Ankara: Pegem .
- Clemente, F. , Kleiman, M. B. (1977). Fear of Crime in the United States: A Multivariate Analysis. *Social Forces*, 56 (2), 519-531.
- Coleman, J. S. (1988). Social Capital in The Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, 94, 95-120.
- Çardak, B. (2011). *Kentlerde Yaşayan Kadınlarda Suç Mağduru Olma Korkusu Üzerine Nitel Bir Çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, Kara Harp Okulu Komutanlığı, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ditton, J. , Chade, D. , Farrall, S. , Gilchrist, E. & Bannister, J. (2004). *From Imitation to Intimidation: A Note on the Curious and Changing Relationship Between the Media, Crime and Fear of Crime*. *British Journal of Criminology*, 44,595-610.
- Drakulich, K. M. (2012). Strangers, Neighbors, and Race: A Contact Model of Stereotypes and Racial Anxieties About Crime. *Race and Justice* 2, 322-55.
- Ferraro, K. F. (1995). *Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk*. State University of New York Press:Albany.
- Fehr, E & Fischbacher, U. (2003) “The Nature of Human Altruism.” *Nature* 425: 785-91.
- Gaziarifoğlu, Y.(2009). *Suç Mağduriyeti Korkusu ve Algılanan Suç Mağduriyeti Riskinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü,İstanbul.
- Gilchrist, E. , Bannister, J. , Ditton, J. & Farrall, S. (1998). Women and The Fear of Crime. *British Journal Criminol*, 38, (2), 283-298.
- Göka, E. (2005). Başkasının Travmasını Sahiplenmek. *Yarın Dergisi*. 44, 21-26.
- Grabosky, P. N. (1995). Fear of Crime and Fear Reduction Strategies. *Australian Institute of Criminology*, 1-6.
- Hale, C. , Pack, P. & Salked, J. (1994). The Structural Determinants of Fear of Crime: An Analysis Using Census and Survey Data from England and Wales. *International Review of Victimology*, 3,211-233.

- Heber, A. (2009). The Worst Thing That Could Happen. On Altruistic Fear of Crime *.International Review Ofvictimology*. 16,257-275.
- Karakuş, Ö.(2012). Suç Korkusunun Sosyolojik Belirleyenleri: Sosyal Sermaye mi? Sosyal Kontrol mü? *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,14(1), 1-19.
- Kul, M.(2009). *Toplumda Suça İlişkin Korkunun Yapılaşması*. Doktora Tezi,Ankara Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü,Ankara.
- Maslow, A.H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Brothers.
- McGrath, S.A. & Stacilyn C..H. (2011). Individual-Level Predictors of Perceived Safety: Data from an International Sample. *Sociological Focus*. 44, 231-254.
- Oc,T., & Tiesdell, S. (1997). *Safer City Centres*, London: PCP.
- Pain, R.(2000). “ Place, Social Relations And The Fear of Crime: A Review”, *Progres in Human Geography*, 24(3), 365-388.
- Parker, K.D. & M.C. Ray (1990). Fear of Crime: An Assessment of Related Factors. *Sociological Spectrum*, 10,29–40.
- Rountree, P. W. (1998). “ A Rexamination of The Crime-Fear Linkage”, *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 35,341-372.
- Russo, S.,Michele R. & Alessio, V. (2011). “Predicting Perceived Risk of Crime: a Multilevel Study.” *American Journal of Community Psychology* 48, 384-394.
- Sampson, R. J., Raudenbush, S. W., & Earls, F. (1997). Neighborhoods and Violent Crime: A Multilevel Study of Collective Efficacy. *Science*, 277(5328), 918.
- Skogan, W., G. (1990). *Disorder And Community Decline: Crime and The Spiral of Decay In American Cities*. Free Press, New York.
- Stafford, M.C. & Galle, O.R. (1984). Victimization Rates, Exposure to Risk, and Fear of Crime. *Criminology*, 22,173–85.
- Swaray , R. (2007). “On The Relationship Between The Public's Worry About Safety From Burglary And Probabilities of Burglary: Some Evidence From Simultaneous Equation Models.” *Social Indicators Research* 80, 361-378.
- Tarhan, N. (2005). “ *Kötü Dünya Sendromu*” Milliyet Gazetesi, 31 Ekim 2005 Tarihli nüsha 28 Haziran .2014 tarihinde www.milliyet.com.tr adresinden erişilmiştir.
- Torrente, D. (2008), *Crime and Social Cohesion in Europe: Social Change and The New Problems of Western European Security*, 28 Kasım 2014 tarihinde www.ub.es/epp/seg/seculo.pdf. adresinden erişilmiştir
- Truman, J.L. (2005). “*Fear of Crime and Perceived Risk of Victimization Among College Student*” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), B.A. University of Central Florida.

- Tulloch, M. (2004). "Parental Fear of Crime A Discursive Analysis. *Journal of Sociology The Australian Sociological Association*, 40(4), 362-377.
- Uludağ, Ş. (2009). Vatandaşların Suç Korku (Güvenlik Endişesi) Seviyesine Etki Eden Faktörler ve Alınabilecek Önlemler: Malatya Örneği. *Polis Bilimleri Dergisi*, 11(4), 45-65.
- Uludağ, Ş. & Dolu, O. (2011) *Türkiye Ulusal Suç Korkusu Araştırması* Proje No: K.068.109.
- Warr, M. (1985). Fear of Rape Among Urban Women. *Social Problems*. 32, 238-250.
- Warr, M. (1990), "Dangerous Situations: Social Context and Fear of Victimization, *Social Forces*, 68, 891-907.
- Warr, M., & Ellison, C. G. (2000). Rethinking Social Reactions to Crime: Personal and Altruistic Fear In Family Households. *American Journal of Sociology*, 106, 551-578.
- Wyant, B. R. (2008). Multilevel Impacts of Perceived Incivilities and Perceptions of Crime Risk on Fear of Crime: Isolating Endogenous Impacts. *Journal of Research in Crime and Delinquency*. 45, 39-64.

Extended Abstract

Purpose

The aim of this study was to investigate the factors that affecting the mothers' altruistic fear. For this purpose, the following questions will be sought.

1. Does the mothers's fear of crime differ according to demagogic characteristics (mothers's age, level of education, number of children, age and gender of children)?
2. Does the mothers's fear of the crime that her mothers perceives regarding her children differ according to the district / neighborhood she sees as secure?
3. Does the mothers's perceived fear of the crime regarding her children differ according to experience of crime victimization she has suffered in the past?
4. Does the mothers's perceived fear of the crime regarding her children differ according to the type of crime victimization she has suffered in the past?

Method

The research model of the study is a survey study. The sample of the study consisted of 657 mothers with 3-6 year old children who live in Kırşehir city center in Turkey in 2015. The data were collected with in 'Fear of Crime Scale' which is composed of 18 items developed by the

researcher and "personal information form prepared to answer the independent variables of the study. The score of fear of crime in scale was obtained by numerically calculating a sum the response to each item. According to this, as the score of fear of crime decreases, the fear of crime decreases in scale. In order to determine the construct validity of the scale, exploratory factor analysis (basic component analysis) was performed in two different study groups. The factor load values of the items on the single factor scale ranged from .41 to .80. The total variance explained by the single-factor structure consisting of 18 items is 45.71. The internal consistency reliability Cronbach alpha coefficient was .94 in the first study group and .92 in the second study group. In addition, the Spearman sequence difference correlation coefficient was calculated for the test- retest method analysis of the scale items and according to the correlation test results, a very strong relationship was found between pre-test values and post-test values for all items.

In the analysis of the data, the independent groups t test was used to compare the two groups (gender, etc.) in the demographic variables of the mean scores of the participating mothers in the fear of crime scale, and the One Way ANOVA and Welch test were used in the comparison of three and more groups (age, etc.). In addition, the Tukey HSD test was used in order to determine which groups were in favor of differences. Data were analyzed with SPSS 21.0 program and error margin was accepted as .05.

Results

According to results of the study, it was found that there was a statistically significant relationship between the age of mothers and the mothers's perceived fear of crime toward her children, while no significant relationship was obtained between the mothers's altruistic perceived fear of crime regarding her children

It was found that there was a statistically significant relationship between the age and gender of children and the mothers's altruistic perceived fear of crime regarding her children, while no significant relationship was obtained between the number of children and the mothers's altruistic perceived fear of crime regarding her children.

It was found that there was a statistically significant relationship between whether mothers sees as secure the district / neighborhood they live and the mothers's altruistic perceived fear of crime regarding her children

Mothers's perceived fear of the crime regarding her children differed according to experience of crime victimization she has suffered in the past, while no significant relationship was obtained

between mothers's altruistic perceived fear of crime regarding her children and the type of crime victimization mothers has suffered in the past.

Discussion and Suggestions

Fear of crime is an issue which is not taken in consideration and given due importance in Turkey. So far, it has been observed that the studies on this subject are mainly within the scope of crime prevention methods. However, fear of crime is a social-psychological problem. Its effects are also very important. In order for individuals to live in a society in a peaceful and secure manner, the reduction of crime rates as well as the fear of crime in general should be eliminated. In this context, the fear of crime in general affects people's quality of life in a negative way, it can cause insecurity, anxiety, dissatisfaction, alienation and various psychological problems in people. Because of the fear of crime, interpersonal relations are weakened, mutual trust is damaged, social peace and peace are wounded, and people's daily routines can be turned upside down. For this reason, it is important to focus on the fear of crime. In this context, the following recommendations are presented in accordance with the findings of the research;

- In order to cope with the fear of crime, it is imperative that the study of fight against crime work be carried out taking into account the individual and social reflections of the fear of crime. For this reason, it is necessary to first identify the individual, physical, social, political and economic factors that cause fear of crime, and then determine the intervention and movement strategies in the light of the findings. Accordingly, security and policies of fight against crime should be established according to the results of scientific research and the steps to be taken should be shaped within the framework of scientific data.
- Within the scope of public service announcement broadcast on television, television broadcasting should be included to inform parents about child safety.
- Crime research and prevention centers should be established within the universities for crime fear and crime prevention and secure living. These centers should carry out scientific research at national and local level and at the same time be able to provide support services to families on fear of crime and child safety.
- Provincial counseling centers should be set up to provide psychological support to families who have experienced a fear of crime or who have been victims of a crime.

- Informative and consciousness raising seminars, conferences and various training programs should be organized in schools for fear of crime towards school administrators and teachers
- Various training programs and events should be organized about some subjects such as fear of crime for families, child safety, secure life etc.. In addition, parental education programs should include the fear of crime and secure living units that review the fears of their parents' crime toward their children.